

UDVARHELY VÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

Szerkeszti: Dr. GYÖRGY SÁNDOR vm. aljegyző, tb. főszolgabíró. — Helyettes szerkesztő: A VÁRM. IRODAIGAZGATÓ.

ELŐFIZETÉSI ÁR: fél évre 1250 pengő. — Egyes szám ára: 80 fillér. — HIRDETÉSI DIJAK: szavanként 5 fillér, legkisebb hirdetési díj 1 pengő. — Hivatalos hirdetések „Udvarhely vármegye Hivatalos Lapja” szerkesztőségéhez (Vármegyeház) küldendők. — Megjelenik minden csütörtökön.

I. Vármegyei szabályrendeletek és közérdekű határozatok.

Udvarhely vármegye közigazgatási bizottsága.

15. kib./1943. szám.

Tárgy: A közig. bizottság albizottságainak megalkotása.

HATÁROZAT.

Udvarhely vármegye közigazgatási bizottsága a mai napon tartott ülésében egyhangú választással a közigazgatási bizottság különleges alakulatairól szóló 7890—1930 M. E. sz. rendelet értelmében 1943. évre albizottságait a következőképpen alakította meg:

I. Gyermelmi választmány:

Tagjai az állami tisztviselők közül: Dr. Tóth István m. kir. pénzügyigazgató, Bodó Lajos m. kir. tanfelügyelő. Póttag: Dancsházy Artur áll. ép. hivatal főnöke.

Választott tagok közül tagok: Sass Antal r. kat. főesperes, Szabady Tivadar ny. főszolgabíró. Póttag: Dr. Nagy Lajos kir. közjegyző.

II. Gyámügyi felelősségi küldöttség:

Hivatalból tagja: Szent Királyi Kálmán alispán, Dr. Gálffy Dezső vm. főjegyző, Dr. Ferenczy Pál árvaszéki elnök, Dr. Ráduly István vm. t. főügyész.

Választott tagok közül tagok: Sass Antal, Szabady Tivadar. Póttag: id. Imre Pál kisbirtokos.

Főispán által kinevezett tagok: Nagy Lajos ref. esperes, Sz. Szakáts Péter földbirtokos.

III. Adóügyi bizottság:

Hivatalból tagjai: Dr. Tóth István m. kir. pénzügyigazgató vagy helyettese és Dr. Ráduly István vm. t. főügyész.

Választott tagok közül tagok: báró Daniel Ferenc, Dr. Nagy Lajos, Sz. Szakáts Péter, Ugron János. Póttagok: Útó Lajos unit. esperes, id. Imre Pál.

IV. Gazdasági albizottság:

Előadói a vármegye gazdasági felügyelőség vezetője vagy helyettese és a m. kir. erdőfelügyelőség vezetője vagy helyettese.

Választott tagok közül tagjai: mint mezőgazdasági szakférfiak: Sz. Szakáts Péter, Ugron János, vitéz Biró István felsőházi tag, id. Imre Pál; mint erdőgazdasági szakférfiak: báró Daniel Ferenc és Dr. Sebesi János ny. alispán.

V. Népoktásügyi albizottság:

Hivatalból tagjai: Bodó Lajos kir. tanfelügyelő, Dr. Tóth István m. kir. pénzügyigazgató, Dancsházy Artur az áll. ép. hivatal főnöke vagy helyetteseik.

Választott tagok közül tagok: Sass Antal, Nagy Lajos és Útó Lajos.

VI. Ütügyi albizottság:

Előadója a vármegye közuti Előadója.

Hivatalból tagjai: Dancsházy Artur áll. ép. hiv. főnöke, Dr. Ráduly István vm. t. főügyész, vagy helyetteseik.

Választott tagok közül tagok: Szabady Tivadar és Ugron János.

VII. Kisajátítási albizottság:

Hivatalból tagjai: Dancsházy Artur áll. ép. hivatal főnöke, Dr. Ráduly István vm. t. főügyész.

Választott tagok közül tagok: Sz. Szakáts Péter és Sass Antal.

VIII. Telepítési albizottság:

Hivatalból tagjai: Dancsházy Artur áll. ép. hiv. főnök, Dr. Ráduly István vm. t. főügyész.

Választott tagok közül tagok: Dr. Nagy Lajos és Szabady Tivadar.

IX. Közegészségügyi albizottság:

Hivatalból tagjai: Bodó Lajos kir. tanfelügyelő,

Dancsházy Artur áll. ép. hiv. főnök, Dr. Gábos Zoltán m. kir. t. főorvos, vagy helyettesaik.

Választott tagok közül tagjai: Sass Antal, Szabady Tivadar, Sz. Szakáts Péter.

Valamennyi albizottság elnöke a közigazgatási bizottság elnöke.

Erről a közigazgatási bizottság megalakított albizottságainak tagjait és a Vármegyei Hivatalos Lapban való közzététel végett a vármegye alispánját értesítjük.

Kelt Udvarhely vármegye közigazgatási bizottságának Székelyudvarhelyen, 1943. évi január hó 9 én tartott rendes ülésén.

Dr. Sebesi Ákos s. k.
főispán, közig. biz. elnök.

KIVONAT

Udvarhely vármegye törvényhatósági bizottságának rendkívüli közgyűlési jegyzőkönyvéből.

Szám: 16767—1942. a. i.
91. kgy. sz.

Tárgyaltatott: A honvédelemről szóló 1939: II.t.c. 129. §-ában említett bizottság megalakítása.

H a t á r o z a t.

Alispánunk javaslatára felülvizsgálati bizottságba egyhangulag báró Daniel Ferenc vargyasi és sz. Szakáts Zoltán székelyudvarhelyi lakos th. bizottsági tagokat küldjük ki.

Erről alispánunkat, vétiv mellett a kiküldött th. bizottsági tagokat, valamint a marosvásárhelyi m. kir. 27. honvéd kiegészítő parancsnokságot értesíteni rendeljük.

Kelt Udvarhely vármegye törvényhatósági bizottságának Székelyudvarhelyen, 1942. évi december hó 16-ik napján kelt közgyűléséből.

Jegyezte és kiadta:

Dr. Gálffy Dezső s. k.
vm. főjegyző.

Udvarhely vármegye törvényhatóságának rendkívüli közgyűléséből.

13.953—1942. a. i. sz.
88/ kgy. szám.

Tárgyaltuk: A vármegyei vásártartási szabályrendelet alkotását.

A vármegye alispánja bejelenti, hogy vármegye területén tartandó vásárok vásárrendtartási szabályrendeletének megalkotása vált szükségessé, mert a vármegye törvényhatósága által 266—1904. kgy. szám alatt alkotott szabályrendelet rendelkezései már elavultak és azt a mai viszonyoknak megfelelő szabályrendelettel kell pótolni.

Javasolja, hogy a törvényhatósági bizottság foganadja el a következő szabályrendelet-tervezetet:

Udvarhely vármegye vásárrendtartási

SZABÁLYRENDELETE.

I. FEJEZET.

A vásárokról általában.

1. §.

A vármegye területén országos és heti vásárok csak azokban a községekben és városokban, csak azokon a napokon tarthatók, ahol és amely napokra azok tartását a m. kir. Kereskedelem- és Közlekedésügyi miniszter engedélyezte. Vásárhelyezésre és pótvásár tartására kivételes esetekben az alispán adhat engedélyt és azok a vásárok csakis az alispán által engedélyezett napokban tarthatók meg.

Az alispán által engedélyezett kivételes vásárhelyezések és pótvásárok napjai nemzeti ünnepekre, vásárnapra és Gergely naptár szerinti ünnepekre, valamint nagypéntekre és a reformáció emlékünnepeire (október 31.) nem eshetnek.

2. §.

Napi (élelmiszer) piacok, amelyeken kizárólag élelmiszerek kicsinyben a helybeli fogyasztók részére árusíthatók, vásár- és ünnepnapokon csupán abban az esetben tarthatók meg, ha azt az engedélyező hatóság a helybeli fogyasztó közönség érdekei szempontjából szükségesnek tartja.

A napi élelmiszer piacokat a kereskedelmi és iparkamara, valamint a mezőgazdasági kamara, illetőleg annak megalakulásáig az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet és a községi előljáróság meghallgatása után a főszolgabíró engedélyezi.

3. §.

Istentiszteletek tartama alatt a templomok közvetlen közelében a vásári árusítás tilos.

4. §.

Az országos és heti kirakóvásárok télen (október hó 1-től március hó 31-ig) reggel 7 órakor, nyáron (április hó 1-től szeptember hó 30-ig) reggel 6 órakor kezdődnek és az országos vásárok télen délután 5 óráig, nyáron délután 7 óráig, a hetivásárok pedig télen és nyáron déli 1 óráig tartanak.

A korábbi megkezdés, vagy későbbi befejezés tilos.

5. §.

A hetivásár kezdetét megelőzően 1 óránál előbb a vásártéren bárkinek bármilyen eladásra szánt árucikket lerakni, vagy a vásártéren csoportosulni, avagy kocsival megállani tilos.

A lerakódásra szánt idő alatt a vásározók gondosan ügyelni tartoznak arra, hogy a lakosság éjjeli nyugalma semmi módon meg ne zavarjék.

A vásárló idő elteltével 2 órán belül minden lerakott árucikket, sátozt, asztalt, vagy egyéb berendezést a vásártérről el kell hordani.

Az áruk lerakásánál a vásározók a 250 000—1929. B. M. sz. rendelet rendelkezéseit szorosan szem előtt tartani és lerakott áruik kellő őrizéséről gondoskodni tartoznak.

II. FEJEZET.

A vásártérről.

6. §

Ugy az országos, mint a hetivásárok és a napi piacok helyét a községi elöljáróság és — ahol ilyenek működnek az ipartestület, vagy más helyi érdekképviseleti szervek meghallgatása után a főszolgabíró állapítja meg az egyes árucikkek árulási helyét s az így megállapított helyeken az egyes árusítóknak a helyét a községi bíró, vagy az elöljáróságnak egy megbízott tagja tüzi ki.

Országos kirakó és állatvásárokon a főszolgabíró által megbízott szolgabíró lehetőleg jelen lenni és a panaszok tekintetében haladéktalanul intézkedni tartozik.

Állatvásárokon a helyi állategészségügyi hatóság képviselője is jelen lenni tartozik.

7. §

A vásártartási jog tulajdonosa nyári időszakban a vásárt megelőző nap délutánján, országos vásár esetén a kirakodó vásár egész területét, heti és napi piacok esetében pedig legalább az élelmiszerek árusítási helyét felolcsoztatni, vagy más megfelelő módon portalanítani köteles.

Az egyes árucikkek árulási helyének kijelölésénél a főszolgabíró szem előtt tartani köteles, hogy az élelmiszer, főként tej és tejtermékek árusítási helye a piac leginkább pormentes, lehetőleg fásított részén nyerjen kijelölést.

A községek gondoskodni tartoznak a vásártérnek a község helypénzjöveldemi és háztartási helyzete által megengedett gyorsasággal történő fokozatos kikövezéséről, az egészségügyi követelményeknek megfelelő (lehetőleg szivattyú) kuttal, valamint 2 fülkét és vizeldét magában foglaló árnyékszékkel leendő kiegészítéséről és befásításáról.

8. §

Vásárok és napi piacok a községek utcáin csak akkor helyezhetők el, ha arra alkalmas tere a községnek nincs, vagy nem elegendő, vagy különleges helyi körülmények indokolják. Ilyen esetben a vásárt a község legszélesebb utcáin kell elhelyezni oly módon, hogy a gyalogjárók teljesen, a kocsitak pedig legalább 5 méter szélességben szabadon maradjanak.

Vásártereken sátrakban és bódékban árusítók, szekérről árusítók és gyalogárosok, étkező sátrak (lacikonyhák) és mutatványosok részére, valamint az állatvásár és baromfivásár, végül a gabonane-műek és takarmányfélék árusítói részére külön-külön helyeket kell kijelölni.

A vásár megnyitását, illetve a felhajtási időt megelőzően a község területére érkező állatoknak, továbbá a szekereknek és kocsiknak alkalmas helyen történő elhelyezéséről előzetesen gondoskodni kell.

9. §

Az országos és hetivásárok alkalmával a helybeli iparosok és kereskedők lehetőleg szemben álló két soron érvényben levő iparjogositványaik

kelte szerinti sorrendben árulnak a részükre kijelölt helyen.

Hadirokkantak, hadiözvegyek, hadiárvaék és vétezek iparjogositványának kelte óta, a vásár megtartásának időpontjáig letelt idő, a helyfoglalási sorrend szempontjából kétszeresen számít.

Ha két iparjogositvány kelte azonos, az az iparos, vagy kereskedő előzi meg a másikat, aki a nagyobb adót fizeti, hadirokkantaknál pedig a hadirokkantság foka dönt.

Az elhalt iparos házastársát, ha az elhalt iparát folytatja, az elhunyt házastárs iparjogositványának kelte szerint megállapítandó sorrend illeti meg még abban az esetben is, ha az időközben újabb házasságra lépett.

Az iparos elhalálózása esetén részére az iparigazolvány alapján kijelölt árulási hely a hátramaradt kiskorúakat, illetőleg azt a személyt, aki nevükben az ipart gyakorolja, mindaddig megilleti, amíg az illető ipart a kiskorúak nevében üzi, vagy amíg azok nagykorúságukat el nem érik.

A csődtömegben átvett iparüzlet elhelyezési sorrendjét a csődbejutott iparos iparjogositványának kelte szerint kell megállapítani.

Azok az iparosok és kereskedők, akiknek több iparjogositványuk van és egy helyen kívánnak árusítani, a legújabb keletű iparjogositványuk kelte szerint helyezendők el.

10. §

A vásártéren az egyes iparágak képviselői csoportonként külön-külön helyezendők el. A szakma szerinti csoportosítás keretén belül a vidéki árusok a helybeliek után a 9. §-ban foglaltak szerint helyezendők el, akként, hogy előbb következnek az ugyanazon járásbeli, — utánuk Udvarhely vármegye többi járásából és ezek után az idegen törvényhatóságokból érkező árusok.

Azok az árusok, akik a vásár megkezdése előtt egy órával a vásártéren meg nem jelennek, a sorrendre igényt nem tarthatnak, hanem érkezésük sorrendjében az utolsó árus után helyeztetnek el.

11. §

Azok az iparosok és kereskedők, akiknek a vásártartó községekben fióküzletre iparjogositványuk van és iparukat a 6618—1936. K. K. M. számú rendeletnek megfelelően a vásártartó községben tényleg gyakorolják is, helybeli iparosoknak, illetve kereskedőknek tekintendők és elhelyezésüknél megelőzik a vidéki kereskedőket, illetőleg iparosokat.

Az a körülmény, hogy a fióküzlettel bíró iparos és kereskedő a főüzletből hozott árukkal is vásároz, a helyfoglalási sorrendet nem érinti.

12. §

A baromfi, tojás, gyümölcs és zöldségfélék termelőit a kofáktól és kereskedőktől elkülönítve kell elhelyezni. Kofáknak, vagy kereskedőknek magukat termelőkként feltüntetni, vagy ezek között helyet foglalni tilos.

A kofák országos vásárokon az ez alkalom-

mal részükre kijelölt helyen árusíthatnak és nem tarthatnak igényt egyenkénti rendes árusító helyeikre.

13. §.

A sátrak és asztalok között, földön árusítók nem helyezhetők el.

Péksüteményeken és rögtön elfogyasztható élelmiszereken kívül más, bármiféle cikket járkalva árusítani tilos. A házalókereskedőkről a 15. §. intézkedik.

14. §.

A vásár- és piactereken, kocsitúton, vagy gyalogjárókon áruk csomagolására használt anyag hulladékának elszórása és általában gyümölcs és ételhulladék, vagy egyéb szemét eldobása tilos.

A szemetet és hulladékot a vásárolók csak külön-külön, vagy több szomszédos vásároló együtt egy csomóba hordva hagyhatják vissza a vásártéren.

A vásártartó község köteles a vásár területét a visszamaradt hulladékoktól és szeméttől a legrövidebb idő alatt megtisztítani.

A napi vagy heti piacok tartására kijelölt területen épített állandó sátrakból, vagy egyéb árusítóhelyekről, az árusításhoz szükséges eszközöket, valamint árucikkeket éjjelre el kell távolítani.

Ettől eltérni a főszolgabíró engedélyével csak akkor lehet, ha a sátor, vagy bódé biztosan elzárható, vagy pedig a tulajdonos annak éjszakai őrzetéről megfelelően gondoskodik.

III. FEJEZET.

A vásár látogatásáról.

15. §.

a) A 16. §-ban foglalt korlátozások mellett országos és heti vásárokon joga van minden iparosnak és kereskedőnek, vagy termelőnek árusítani az iparjogosítványban megjelölt árucikkeket.

b) A vásártartó községben fióközlettel bíró és az ipart vagy kereskedést helyben a 6618/1936. I. K. K. M. számú rendeletben foglaltaknak megfelelően tényleg gyakorló iparosok és kereskedők a heti vásárokat szabadon látogathatják. Házaló kereskedők a heti vásárokat csupán abban az esetben látogathatják, ha helyben laknak.

Kivételt képeznek a hadirokkant házalókereskedők, akik a heti vásárokat a mindenkori vonatkozó kormányrendeletek (ezidőszerint a 61.316—1942. K. M. és 76.217—1928 K. M. sz. rendelet) korlátai között látogathatják.

c) Háziiparosok hetivásárokon is megjelenhetnek és háziipari kézürtményeiket iparigazolvány nélkül is áruba bocsáthatják, tartoznak azonban magukkal hozni és az ellenőrzésre jogosult hatósági közegek kívánságára felmutatni az illetékes I. foku iparhatóság által kiállított olyan igazolványt, amely bizonyítja, hogy az árusító mely községben, milyen nemű háziipari uton készült háziipari cikket készít.

Az a háziiparos, aki az előbbi bekezdésben megjelölt iparhatósági igazolványt felmutatni nem tudja, a vásár területéről eltávolítandó.

16. §.

Országos és hetivásárokon, valamint napi (élelmiszer) piacokon az iparosok és kereskedők csakis az I. foku iparhatóság által iparjogosítványukra rávezetett külön engedély alapján jelenhetnek meg árusítás céljából. (1150—1941. M. E. és a 17.200—1941. K. K. M. r.) Ezért a vásárendészeti hatóság megkivánhatja, hogy a vásáron megjelent kereskedők és iparosok iparjogosítványukat felmutassák. Aki a felhívásnak nem tud, vagy nem akar eleget tenni, a vásár vagy piac területéről ki kell utasítani. Ha az ekként kiutasított árus, iparigazolványát később magával hozza és felmutatja, kiutasítása előtti árusító helyére igényt nem tarthat, hanem a helyfoglalás szempontjából a vásár megkezdése után érkezettnek tekintendő.

17. §.

A 16. § rendelkezéseit a bucsukra is alkalmazni kell azzal a megszorítással, hogy ezeken kezesszereket, gyertyákat vallásos jellegű cikkeket zsidók egyáltalában nem árusíthatnak.

18. §.

A vásárról ki vannak zárva, illetőleg kizárandók a rovtomultu és a közbiztonságra veszélyes voltokról ismert egyének, koldusok, szerencsejátékosok és mindazon mutatványosok, akik szemérmét, vagy közérkölcset sértő, vagy botrányt okozó látványosságokat mutatnak be és a testi épséget veszélyeztetik.

19. §.

A vásárokon megjelenő vásárolók a hatósági közegeknek a jelen szabályrendelet korlátai között engedelmességet és intézkedéseiket betartani kötelesek.

A vásári berendezéseket rongálni tilos.

Azt, aki a vásár alkalmával hamis hírek terjesztésével, összebeszéléssel, vagy bármi más módon zavart okoz, vagy az áruk árának illetőleg mennyiségének felhajtását, vagy apasztását idézi elő, vagy a vásárt lebeszéléssel, kicsinyítő megjegyzésekkel zavarja, kihágási büntetésen felül a vásárból, mint rendezavarót ki lehet utasítani.

20. §.

Aki a vásáron lábasjóságot és baromfit, mint ügynök, alkusz, szedő, vagy általában mint megbízott vásárol, tartozik erre az iparra, illetőleg kereskedésre az illetékes iparhatóságnál iparigazolványt váltani, vagy pedig attól, akinek részére a vásárlást, mint alkalmazott teljesíti, erre vonatkozólag a megbízó jogosultságának igazolását is tartalmazó iparhatóság által láttamozott írásos megbízást szerezni.

E rendelkezés megtartását a marhalevélező is ellenőrizni tartozik.

21. §.

A vásári árusok, az őstermelő élelmiszerárusok kivételével, árulási helyüket, nevét és lakhelyét feltüntető táblával, szembetűnő módon megjelölni kötelesek.

E rendelkezés az állatvásárookra nem vonatkozik.

22. §.

A vásáron minden adás-vevés az 1907. évi V. t.-c. értelmében csakis szabályszerűen hitelesített mértékkel és mérőeszközökkel történhetik. A vásáron talált minden más mérték és mérőeszköz elközbiztosítandó, illetve használatuk ellen az 1907. évi V. t.-c. rendelkezései értelmében kihágási eljárás indítandó.

A vásáregedélyesek — amennyiben nincs — anyagi erejükhöz mérten kötelesek a szükséges hitelesített mérőeszközöket beszerezni. Az ugynevezett száraz élelmiszerek, mint pl. a burgonya, bab, lencse, borsó és a gyümölcsfélék ürmértékkel mérve nem, tehát csakis súlymértékkel (kg.) mérve árusíthatók. Átmenetileg az alispán engedélyt adhat az említett élelmiszereknek ürmértékkel leendő mérésére, illetőleg árusítására.

23. §.

A vásárokon túltömött, vagy mesterségesen itatott baromfit áruba bocsájtani tilos.

A vásárra felhajtott állatokat felügyelet nélkül hagyni tilos.

A vásárra vitt állatok lábait csak oly módon szabad összekötni, hogy a kötelék az állatot felesleges módon ne kintossa. Állatokat fejjel lefelé löngatva a vásárra vinni, vagy ott ilyen módon tartani, vagy kiméletlenül ledobni tilos. Tilos olyan tehének felhajtása, amelynek tőgyét akár mesterséges módon, akár ki nem fejés által, illetve szopsorjuknak az anyja tőgyétől való távoltartásával a természetes állapotot ellenkező módon felduzzasztották.

Az olyan tehenekeket, amelyeknek tőgye megtelt, a vásárról való felhajtás előtt meg kell fejni.

24. §.

Az engedélyezett országos és hetivásárok, valamint napi (élelmiszer) piacok időtartama alatt tilos:

a) vásártérül megállapított területen kívül eső utakon, utcákon és tereken vásári árucikkeket, állatokat, — különösen baromfit és tojást — akár, gyalog, akár kocsikról eladásra kínálni,

b) a vásárra menőket vétel vagy eladás céljából a vásár területén kívül eső utakon, utcákon, tereken, vagy a községen kívül megállítani;

c) a vásár területén az egyes árucikkek eladására, vagy vételére kijelölt helyeken tulterjeszkedni, a kijelölt helyen kívül eladást, vagy vételt lebonyolítani;

d) az eladó, vagy vevőközöniséget bármiképpen zaklatni, a vevőkre kiabálni, árucikkeiket lármázva kínálni, a vevőközöniséggel szemben illetlen, sértő vagy durva szavakat használni;

e) az alku megzavarása és akár a vevő, akár az eladó megfélemlítése;

f) olyan árura, amelyre alkudozás folyik, az alkudozó feleken kívül más személynek vételi ajánlatot tenni mindaddig, amíg az alkudozás meg nem szakad.

Az igazolvánnyal nem bíró baromfiszedő, aki a jelen § rendelkezéseit ismételtelen megszegi, vagy

kijátsza, a kihágási eljárás során a kiszabandó büntetésen felül azon község vásárainak látogatásaitól, ahol a kihágást elkövette, egy évig terjedhető időre betiltható. A tilalom a szedő igazolványára rávezetendő. A tilalom ellenére visszatérő szedőt a vásárról karhatalommal kell eltávolítani és ellene a kihágási eljárást meg kell indítani.

25. §.

A vásárokon vásárlási korlátozás nincsen, a viszonteladók tehát a vásár megkezdésekor már bevásárolhatnak.

Ha a közönség érdekei úgy kívánják, a vármegye alispánja, a községi előjáróság, valamint a kereskedelmi és iparkamara és a mezőgazdasági kamara, illetőleg annak megalakulásáig az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet meghallgatása után az elsőrendű közszükségleti cikkekre vonatkozóan a vásár kezdetétől számított legfeljebb 2 órai időtartamra a viszonteladókai szemben vásárlási tilalmat léptethet életbe oly módon, hogy ezek a vásár kezdetétől számított két órán belül közszükségleti cikkeket nem vásárolhatnak. A vásár korlátozását, amint a közönség érdekei annak fenntartását továbbá nem indokolják, haladéktalanul meg kell szüntetni.

Az előbbi bekezdés alapján tett rendelkezéseiről a vármegye alispánja a m. kir. Kereskedelmi- és Közlekedésügyi miniszter, valamint a m. kir. Földmívelésügyi miniszter urhoz jelentést tenni köteles.

26. §.

A viszonteladók által országos, akár hetivásárokon vásárolt valamely áru ugyanazon a vásáron, annak kijelölt területén csak akkor bocsájtatható újból áruba, ha a viszonteladók a helypénzt újból megfizetik. Könnyen romló árucikkekre ez a rendelkezés nem vonatkozik.

27. §.

Élelmiszerek, gyümölcsök és zöldségfélék kivételével, tisztára mosott asztalokon árusíthatók.

A hus- és husneműeket a vásár- vagy piactéren csak tisztára mosott bádoggal bevont asztalokon s legalább három oldalon zárt izléses sátrakban, (bódékban) szabad árusítani és az áru tiszta, csupán e célra használt vászon takaróval befedve tartandó.

A tisztított baromfit, kenyeret, péksüteményt, továbbá közvetlen fogyasztásra szolgáló élelmiszereket, tiszta, fehér vászonnal leterített asztalon szintén befedve kell tartani. Tej csak zárt edényben, tejtermékek pedig megfelelően lefedve árusíthatók.

A gyümölcs- és zöldségfélék kosarakban, vagy gyékényben, cukorkaáruk pedig fedett üvegedényben árusíthatók.

28. §.

Az élelmiszerek kirakása, kezelése és szállítása körül a közegészség és közbiztonság követelményei szorosan szem előtt tartandók. Ragályos, vagy undortkeltő betegségekben szenvedők, valamint typhus és diftéria bacillus hordozók, élelmiszerek elárúsításával nem foglalkozhatnak.

Az élelmicikkek megizlése végett a szükséges mennyiség a vevő edényébe átengedhető, az ilyen cikket azonban a még elárusítandó élelmiszerek közé visszatenni, vagy az eladónak visszaadni tilos.

Tilos az élelmiszerek megizlése végett azokhoz kézzel vagy az eladó által hozott tartályok, edények, mérő és evőeszközök segítségével hozzányulni. E tilalom megtartásáért úgy az eladó, mint a vevő felelős. Az e szakasz rendelkezései ellenére izlett élelmiszereket el kell kobozni.

IV. FEJEZET

Az állatvásárokról és állatvásárterekről.

29. §.

Országos és heti állatvásárokon a vásár és állatfelhajtás és a vásári állatorvosi szolgálat télen (október 1-től március 31-ig) reggel 7 órakor, nyáron (április 1-től október 1-ig) reggel 6 órakor kezdődik. A vásártéri állatorvosi szolgálat a heti vásárokon délelőtt 11 óráig, az országos vásárokon pedig déli 12 óráig tart. Állatok a vásártérre csak eddig az időpontig hajthatók fel. A felhajtás megkezdésére kiűzött időpontig a vásártéri bejárók sorompóit zárva kell tartani, a felhajtás befejezésére kiűzött időpont letelte után pedig a bejárókat a további felhajtás megakadályozása végett a vásár végéig rendőri közegekkel őriztetni kell.

Az országos állatvásárok télen délután 4 óráig, a heti vásárok délután 2 óráig, nyáron pedig az országos állatvásárok délután 6 óráig, a heti állatvásárok délután 4 óráig tarthatók.

Az állatvásártérre minden állat csak a kijelölt bejárókon hajtható át. Ahol a szabályszerű marhalevelet felszólítás bevárása nélkül fel kell mutatni.

Az állatvásártéri bejáróknál az állatorvos által megvizsgált állatok marhalevelét, amennyiben azok, valamint az állatoknak az egészségi állapota is kifogástalanok, a vizsgálat helyét és napját jelző száraz, vagy festékes bélyegzővel kell megjelölni. Az ekként meg nem jelölt marhaleveleket a marhalevelkezelő tovább nem kezelheti, hanem köteles azokat a vásáron jelen levő I. foku állategészségügyi hatóságnak, illetve helyettesének további eljárás végett átadni.

30. §.

Kellő számú állategészségügyi szakértőről, valamint a marhalevelek megjelölésére szükséges bélyegzőről, a vásártartásra jogosult köteles gondoskodni. A helyi állategészségügyi hatóság a marhalevelek átvizsgálására, valamint az állategészségügyi szolgálatot végző állatorvos mellé rendfenntartás céljából megfelelő karhatalmi közeget rendel ki. A vásártartási jog tulajdonosa, vagy bérletje tartozik az alkalmazandó állatorvosok nevét 10 nappal a vásár előtt a I. foku állategészségügyi hatóságnak bejelenteni.

31. §.

A marhalevelkezelő köteles gondoskodni arról, hogy a vásárok alkalmazásával teendőinek fennakadás nélkül való ellátására a költség kellő számú se-

gédszemélyzetet rendeljen ki és hogy a marhalevelkezelésért szedhető szabályszerű díjakról, valamint a marhalevelek után fizetendő bélyegilletékről áttekinthető módon szerkesztett táblázat a marhalevel kezelés céljára szolgáló helyiség külső falán vagy egyéb feltűnő helyen kifüggesztessék.

A vásáron headott marhaleveleket a beadás sorrendjében kell kezelni akként, hogy az ezzel járó teendők még a vásártéren és lehetőleg a vásár végéig befejezést nyerjenek. Azok az állatkereskedők, akik az állatokat vasuton vagy gépkocsin kívánják elszállítani, a marhalevelek átírásánál a szükséghez képest előnyben részesíthetők.

32. §.

Vásári napokon minden állatfelhajtásra szolgáló vásártartási bejáráshoz kézmosásra és fertőtlenítésre szolgáló mosdótálat, vízzel telt edényt, fertőtlenítőszerrel, szappant és törülközőt kell a szolgálatot teljesítő állatorvosok és segédszemélyzet használatára alkalmas módon elhelyezni.

33. §.

Állatokat jármű oldalához kötve, valamint két állatnál többet jármű elé fogva vagy jármű után kötve a bejárathoz hajtani, a bejáratnál támadható torlódások elkerülése érdekében tilos.

A már megvizsgált állatokat azonban a vásártéren belül más módon is lehet járműhöz kötni, vagy az elé fogni.

A felhajtott állatokat a vásártér bejárájánál az ott szolgáló teljesítő állatorvos előtt meg kell állítani és olyan módon kell megfékezni (megfogni), hogy azok zavartalanul megvizsgálhatók legyenek.

A rossz indulatú (rugós, harapós, öklelős) állat felhajtója az állat veszedelmes természetére még az állat érintése előtt tartozik a vizsgáló állatorvost és a neki segédkező egyént figyelmeztetni, továbbá az ilyen állat megfékezésénél segédkezni.

34. §.

A vásárjog tulajdonosa tartozik a állatorvosok mellé a megvizsgálandó állatok megfogása, tartása és megfékezése céljából, ilyen szolgálatra alkalmas segédszemélyzetet kirendelni, vagy alkalmazni.

A vásárra felhajtott állatokat felhajtóik csak a magukkal hozott itató edényből itathatják. A vásártéren létesített kutat itatóberendezéssel (vályluc) nem szabad ellátni, a kut vedrét pedig vasráccsal akként kell ellátni, hogy abból az állatok ne legyenek itathatók.

35. §.

Az állatvásártereket, valamint a hozzávezető utaknak a vásártér közvetlen közelében levő szakaszait a vásár tartására jogosult a vásárt követő 8 napon belül a 100.000—1932. F. M. sz. rendelet 40. sz. mellékletben közölt fertőtlenítési utasítás 7. §-ának rendelkezései szerint tisztítani tartozik.

Az állatvásártér kerítését, és korlátait tekintet nélkül arra, hogy milyen anyagból készültek. évente legalább kétszer, tavasszal és ősszel be kell meszelni.

36. §.

Az állatvásárok rendtartására, nevezetesen azok helyére és a vásárterek berendezésére azokon a rend fenntartására a szükséges állatorvosok, rendőri közegek és segítségnyújtó alkalmazására, az alkalmazott állatorvosok és rendőri közegek tennivalóira, a marhalevelkezelői szolgálat ellátásra és az állatvásártér tisztántartására vonatkozólag egyébként az 1928 évi XIX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 100.000—1932. F. M. sz. rendelet 31—35. §-ában foglalt rendelkezések irányadók.

V. FEJEZET.

A helypénzről és a helypénzszedésről.

37. §.

A vásárendélyes, amennyiben kormányhatóságilag jóváhagyott helypénzdijszabályzata nincs, a vármegyei vásári és piaci helypénz dijszabályzatban megállapított helypénzeket szedheti.

38. §.

A helypénzszedő a lefizetett helypénzről bárcaat tartozik adni, mely a fizetett összeget pontosan és olvashatóan feltünteti. Ha a bárca a vásár tartama alatt elvész, a vásározó új bárcaat köteles váltani. Azokban az esetekben, amikor a különleges helyi viszonyok következtében a helypénz beszedésének a jelen szabályrendeletben előírt módzatai nem nyerhetnek alkalmazást, a vásárendélyes részéről előterjesztett konkrét kérelmére a vármegye alispánja saját hatáskörében engedélyt adhat arra, hogy a helypénz beszedése más alkalmas módon történjék. Ha a helypénz megfizetését a vásározó megtagadja, a helypénz biztosítására a helypénzbeszedő az előljáróság egy tagjának jelenlétében az áruból kézizálogot vehet, melyet azonban a községi előljáróságnál leendő letétbelyezés végett a községi esküdteknek azonnal át kell adnia. A vett kézizalogról a helypénzszedő elismervényt kiállítani és a vásározónak a helyszínen azonnal átadni köteles. Amennyiben a kézizalogként átvett áru romlandó, még ugyanazon piacon, ha pedig nem romlandó, a következő heti piacon rendes napi áron eladható. A vett kézizalog értéke a fizetendő helypénz 10-szeres összegét meg nem haladhatja.

39. §.

Ha vásározó, akitől a helypénzfizetés megtagadása miatt a 38. §-ban meghatározott módon kézizálog vétetett, még a vásár tartama alatt a megtagadott helypénz kétszeres összegét önként felajánlja, a községi előljáróság a vett kézizálogot, illetve, ha az már eladatott, annak értékét a kétszeres helypénz levonása után kiadni tartozik. Ellenkező esetben az előljáróság a 38. §-ban leírt eljárás után a kézizalog értékét letéti kezelésbe veszi és a helypénz fizetés megtagadásáról az I. foku hatóságnak haladéktalanul jelentést tesz. Az I. foku hatóság a feljelentést megvizsgálja és ha úgy találja, hogy a vásározó a helypénz fizetését jogosulatlanul tagadta meg, a vásározót a dijszabályzat szerint járó helypénzen felül, annak tiszteletességig terjedhető elzárására, át nem változtatható

pénzbírsággal sújtja. A jogerősen kiszabott pénzbírság közzadók módjára hajtandó be és a község szegényalapjának javára fordítandó. Az eladott kézizálog árának a helypénzt és jogerősen kiszabott pénzbírság levonása után esetleg fennmaradó része a megbírságolt vásározónak haladéktalanul vissza-utalandó.

40. §.

A vásárendélyes község a helypénzt vagy rendszeresített alkalmazottai, vagy felfogadott szegődményesek útján szerzi be. Utóbbi esetben helypénzbeszedőül elsősorban hadirokkantakat kell felfogadni. Ilyenek nem létében, vagy ha ilyenek nem jelentkeznek, vagy ha a jelentkezők a helypénzbeszedésre nem alkalmasak, a vásárendélyes más alkalmas személyt fogadhat fel.

41. §.

A helypénzbeszedőknek a község részéről igazolványt és könnyen felismerhető jelvényt kell kiadni. A helypénzszedő működését ideje alatt igazolványát, valamint az érvényes helypénzdijszabályzat egy példányát magánál tartani és kívánatra felmutatni köteles.

42. §.

A helypénzszedőt, ha a helypénzdijszabályzat, valamint a jelen szabályrendelet rendelkezéseit megszegi, vagy kijátsza, amennyiben cselekménye a jelen szabályrendelet értelmében kihágásnak nem minősíthető, az csak áthágást képez és az I. foku hatóság 50 pengőig terjedhető, elzárásra át nem változtatható pénzbírsággal sújthatja. Ha a helypénzszedőt az I. foku hatóság az előbbi bekezdés alapján egy éven belül két ízben sújtotta pénzbírsággal és ellene ugyanezen éven harmadszor is feljelentés tétetik, a mulasztás megállapítása esetén az I. foku hatóság újabb pénzbírság kiszabását mellőzi, ellenben utasítja a felfogadó községet, a helypénzszedő haladéktalan elbocsátására.

VI. FEJEZET.

Vegyes rendelkezések.

43. §.

A vásárt látogató idegen vásározókat, különösen zsidókat, mutatványosokat, továbbá a vásári árak alakulását és vásárrendészetet gyakorló I. foku hatóság rendészeti közegei és a községi előljáróság útján szigorúan ellenőriztetni és esetleges rendetlenségek észlelése esetén haladéktalanul intézkedni köteles. A mutatványosok ellenőrzésében a helypénzszedő is részt vehet oly módon, hogy a helypénzbárca kiadásakor tartozik meggyőződést szerezni arról, hogy a mutatványos csak azokat a mutatványokat végezze, amelyekre engedélye szól. Szabálytalanság, vagy visszaélés esetén a legközelebbi rendészeti közeget vagy az előljáróság vásárellenőrzéssel megbízott tagját haladéktalanul értesíti.

44. §.

A vásári felügyeletet a községi előljáróság, illetve annak e célból megbízott egy vagy több

tagja (vásárbiztos) gyakorolja, akinek a vásárok engedelmességek tartoznak.

45. §.

Vásárrendészeti hatóságok és rendőri büntető bíróságok a jelen szabályrendeletben foglaltak tárgyában:

elsőfokon a járási főszolgabíró,

másodfokon a vármegye alispánja,

harmadfokon a m. kir. Belügyminiszter, illetőleg kihágási ügyekben a m. kir. Belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanács.

46. §.

A jelen szabályrendelet 3., 4., 5., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 33 §-aiban és a 34. §. 2. bekezdésében meghatározott rendelkezések és rendőri tilalom megszegése vagy kijátszása kihágást képez és amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, e szabályrendelet alapján, figyelemmel az 1928. évi X. t.-c. 5. § ára 1 pengőtől 100 pengőig terjedhető és az 1901. évi XX. t.-c. 23. § ában meghatározott célra fordítandó pénzbüntetéssel, ennek behajthatatlansága esetén pedig az 1928. évi X. t.-c. 10. §-a értelmében átváltoztatandó elzárással büntetendő.

47. §.

A jelen szabályrendelet hatálya az egész Udvarhely vármegye területére kiterjed és a szabályrendelet a kormányhatósági jóváhagyást követő 30 napon lép hatályba. Ezzel egyidejűleg a 266—1904. kgy. számú szabályrendelet teljes egészében hatályát veszti.

V é g h a t á r o z a t.

A törvényhatósági bizottság Udvarhely vármegye területén tartandó vásárok vásárrendtartási szabályrendeletét a kisgyűlés javaslatára megalkotta.

M e g o k o l á s.

A már csaknem félévszázaddal ezelőtt alkotott hasonló szabályrendelet elavult és így a mai viszonyoknak megfelelő szabályrendelet megalkotására szükség volt, mely a mai kor igényeinek és a jelenleg fennálló jogviszonyoknak mindenkor megfelelő.

A törvényhatósági bizottság erről a vármegye alispánját értesíti.

Ez a véghatározat Udvarhely Vármegye Hivatalos Lapjában közzéteendő azzal a figyelmeztetéssel, hogy ellene a megjelenéstől számított 8 napot követő 15 napon belül a vármegye alispánjánál előterjeszhető és a m. kir. Belügyminiszter Urhoz címzett felelkezésnek van helye.

Ez a véghatározat jogerőre emelkedés után, kormányhatósági jóváhagyás végett hivatalból is felterjesztendő.

Kelt Udvarhely vármegye törvényhatóságának Székelyudvarhelyen, 1942. évi december hó 16 án tartott rendkívüli közgyűlésén.

Jegyezte és kiadta:

Dr. Gálffy Dezső s. k.
v.m. főjegyző.

II. További intézkedést igénylő, általános jellegű rendeletek.

Szám: 3—1943. a. i.

Tárgy: Gazdasági cselédek összeírása, az OMBI hozzájárulási díjak kivetési lajstromának elkészítése.

H. i. II/15.

*Székelyudvarhely m város Polgármesterének,
Valamennyi Községi és Körjegyzőnek.*

Felhívom, hogy a 37.700—1924. F. M. rendelet értelmében a gazdasági cselédek haladéktalanul írják össze. Az OMBI hozzájárulási díjak kivetési lajstromát készítse el s azt felülvizsgálás és záradékolás végett az illetékes adóhivatalnál mutassák be. Ennek megtörténtét legkésőbb ez év február hó 15-ig jelentsék.

Székelyudvarhely, 1943. évi január 13-án.

Szent-Királyi Kálmán s. k.
alispán.

Szám: 22—1943. a. i.

Tárgy: Honvédelmi szolgáltatások községi kármegállapító bizottságainak megalakítása.

H. i.: Jegyzőknek március 1.

Főszolgabíró, polgármesternek márc. 21.

*A négy járás Főszolgabírájának,
Székelyudvarhely m. város Polgármesterének
Valamennyi Községi és Körjegyzőnek!*

Az 1939. évi II. t.-c. 129. § a 3. bekezdésében megjelölt községi bizottságok esetleges megalakítása céljából a községi képviselő testület két tagját ki kell jelölni.

Felhívom, ennek az intézkedésnek végrehajtására. A Községi és Körjegyző urak két tag nevét a főszolgabírájukhoz március hó 1-ső napjáig, a Főszolgabíró urak ennek megtörténtét, a Polgármester ur a kiküldött két tag nevét hozzám március hó 31. napjáig jelentsék.

Székelyudvarhely, 1943. évi január hó 15-én.

Szent-Királyi Kálmán s. k.,
alispán.

21—1943. a. i. szám.

Tárgy: A Vármegyei Hivatalos Lap kötelező megrendelése az erdő- és közbirtokosságok, valamint a legeltetési társulatok által.

H. i.: II/15.

Az összes Községi és Körjegyző uraknak.

Felhivom jelentse, hogy jegyzőségén, illetve körközségeiben létező erdő- és közbirtokosságok, valamint legeltetési társulatok a Vármegyei Hivatalos Lapot megrendelték e ?

Amennyiben még a múlt évben kiadott közigazgatási bizottság rendeletének e közületek nem

tettek volna eleget, úgy Jegyző ur utasítsa azokat, hogy a Hivatalos Lapot haladéktalanul rendeljék meg.

A Vm. Hivatalos Lap előfizetési ára évente 25 pengő. Utasítom továbbá, hogy hívja fel a közbirtokosságot, hogy amennyiben a múlt évi előfizetési díjat még be nem fizette volna, abban az esetben a vármegyei háztartási alap csekkszámánálján haladéktalanul fizesse be.

Székelyudvarhely, 1943 évi január hó 13-án.

Szent-Királyi Kálmán s. k.,
alispán.

IV. Személyi hírek.

A főispán:

Kaminszky Vilmos kolozsvári lakost Udvar-

hely vármegyéhez díjtalan közigazgatási gyakor-
nokká nevezte ki.

V. Pályázatok, hivatalos hirdetések és körözések.

K Ö R Ö Z É S E K.

Sorsz.	A körözendő neve	Születési éve	Lakhelye	Anyja neve	Körözést kiadó hatóság megjelölése és ügyszáma
441	Delvics Gusztafa	1900	Pioniva	—	Kulai j. fb. 13.086—1942.
442	Kovács Ilona	1919	Nagyvárad	Kovács Róza	Óbecsei j. fb. 6.490—1942.
443	Simonkovics Irén	1922	Topolya	Blahó Jolán	Óbecsei j. fb. 1.014—1942.
444	Szakál János	1910	Ótelek	Szántó Anna	Óbecsei j. fb. 4.696—1942.
445	Szabó János	1900	Ótelek	Tüzér Klára	Óbecsei j. fb. 1.694—1942.
446	Kovács Péter	1921	Csóka	—	Óbecsei j. fb. 3.274—1942.
447	Weisberger András	1910	Bácsszentiván	Burghardt Éva	Apatini j. fb. 5.053—1942.
448	Ezler Viktor	1927	Óverbászi lakos	—	Kulai j. fb. 13.143—1942.
449	Rieber Simonné sz. Trebicsek Ella	1889	Cserliviczka	Parmann Lotte	" " " 8.597—1942.
450	Balog Antal	1869	Andrásfalva	—	" " " 2.944—1942.
451	Birkity József	1908	Szijek	—	" " " 13.191—1942.
452	Zsupán Juráj	1923	Borlete	—	" " " 9.993—1942.
453	Horn Borbála	1903	Nagybecskerek	Horn Erzsébet	Zsavlyai j. fb. 6.834—1942.
454	Brindusán György	1923	Sereden	Ardelean Száva	Krasznai j. fb. 1.682—1942.
455	Kovács János	1913	Köröstarkány	Fencsi Erzsébet	Szécsényi j. fb. 3.615—1942.
456	Berdán János	1908	Majlátfalva	Nyári Erzsébet	" " " 1.729—1942.
457	Nótáros Lajos	1921	Nagyberind	Sas Julia	" " " "
458	Baranyai István	1921	Szentpál	Kathó Erzsébet	" " " 4.494—1942.

Valamennyi Községi és Körjegyzőnek.

A nyilvántartásba vett 441. számtól 458. számig fentti jegyzék szerint összeírt körözéseket hatósága területén foganatosítsa és eredményese-

tén arról a körözést kiadó hatóságot, megjelölt számra való hivatkozással értesitse.

Székelyudvarhely, 1943. jan. hó 18-án.

Szent-Királyi Kálmán s. k.
alispán.

Bö g ő z i k ö r j e g y z ő s é g.

Szám: 193—1943.

HIRDETMÉNY.

Barabás Gergely béta lakos a Béta—székelyudvarhelyi utvonalon kettő lováról és egy sertésről kiállított marhaleveleit és pedig 1930. évbéli sötét sárga herélt lováról, kiállítva 1942. december 17-én 210. jkv. szám alatt, 1931. évbéli pej kanca lováról, kiállítva 1942. okt. 19-én 179. jkv. szám alatt és 1942. évbéli szőke sertésről, kiállítva 1942. dec. 20-án 939. jkv. szám alatt elvesztette. Mindhárom marhalevelet megsemmisitem.

Bö g ő z, 1943. évi január hó 17-én.

Barthali s. k., vezető jegyző.

M. kir. Tisztifőorvosi hivatal Székelyudvarhely.

Szám: 46—1943.

KIMUTATÁS

Udvarhely vármegye területén 1943. január hó 1-től január hó 15-ig előfordult fertőző megbetegedésekről.

Difteria: Székelyudvarhely megyei város 1 eset, összesen 1 eset.

Morbilla: székelykereszturi járás 1 eset, összesen 1 eset.

Skarlátina: Székelyudvarhely megyei város 1 eset, oklándi járás 1 eset, összesen 2 eset.

TBC pulm: Székelyudvarhely megyei város 5 eset, parajdi járás 1 eset, székelykereszturi járás 1 eset, összesen 7 eset.

Székelyudvarhely, 1943. január hó 15-én.

Dr. Gábor Zollán sk.
m. kir. tisztifőorvos.

Törvényhatósági m. kir. állatorvos. Székelyudvarhely

ad. 15—1943. szám.

FERTŐZŐ ÁLLATBETEGSÉGEK.

Sercegő üszök: székelykereszturi j. Fiafalva [1 u.]

Rühösség: székelykereszturi j. Belfalva 2 u. [1 u.]

Sertéspestis: székelykereszturi j. Siménfalva 6 u., Székelykeresztur 24 u.

Sertésorbánc: székelykereszturi j. Medesér 1 u.

Összesítés:

Sercegő üszök: 1 j., 1 k., 1 u., ebből uj 1 k., 1 u.

Rühösség: 1 j., 1 k., 2 u., ebből uj 1 u.

Sertéspestis: 1 j., 2 k., 30 u.

Sertésorbánc: 1 j., 1 k., 1 u.

Székelyudvarhely, 1943. január hó 19-én.

Dr. Lootz Frigyes sk.
m. kir. állategészségügyi tanácsos.